

”Kotona pitää sitten käyttää”

Ulosveisuu – viimeinen lähtö kodista

Perhonjokilaaksossa vainajan ulosveisuu oli vuosisatojen ajan tärkeä osa hautausperinnettä. Tapa juontaa juurensa keskiajalle, jolloin vainaja saatettiin viimeiselle matkalleen rukouksen ja laulun säestyksellä. Vaikka uskonpuhdistus muutti kirkollisia käytäntöjä, säilyi ulosveisuu kansan keskuudessa elävänä perinteenä ilman kirjallisia ohjeita. Vasta vuonna 1984 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon käsikirjaan palautettiin ohje rukoushetkestä vainajan kotona.

Kaustisen seutu tunnetaan siitä, että kylien omat ulosveisaajat säilyttivät asemansa poikkeuksellisen pitkään. Siinä missä monilla paikkakunnilla seurakunnan työntekijät vähitellen korvasivat maallikkoveisaajat, Kaustisella perinne säilyi vahvana osana kyläyhteisöjen elämää.

Vainaja vielä kerran kotiin

Vielä 1900-luvun lopulla oli tavallista, että vainaja haettiin terveyskeskuksen tai sairaalan kylmiöstä ja kuljetettiin viimeisen kerran kotiin. Arkku asetettiin kesäisin pihalle kuusilla koristellulle paikalle, havupedille tai talon parhaalla lakanalla peitetyille penkeille. Talvella tai huonolla säällä arkku voitiin kantaa tupaan.

Arkun äärellä laulettiin tavallisesti kaksi tai kolme virttä tai hengellistä laulua. Virsien rinnalla veisattiin myös rakastettuja hengellisiä lauluja, joista tunnetuimpia oli *Kanteleeni*. Tilaisuuden jälkeen omaiset ja läheiset saattoivat vielä katsoa vainajaa tai koskettaa häntä viimeisen hyvästijätön merkiksi. Tämän jälkeen arkku suljettiin ja kuljetettiin seurakunnan ruumishuoneelle odottamaan hautausta.

Kyläyhteisön yhteinen tehtävä

Ulosveisuu oli enemmän kuin vain perheen surujuhla. Se kokosi yhteen sukulaiset, naapurit ja kyläläiset, jotka osoittivat läsnäolollaan myötäelämistä ja kunnioitusta vainajaa kohtaan. Hautausautoa seurasi usein pitkä autoletka, jonka pituus kertoi vainajan arvostuksesta yhteisössä. Tällaiset saattueet olivat näkyvä osoitus siitä, ettei surua kannettu yksin.

Vaikka vainajan kotiin tuominen on nykyisin harvinaista, elää ulosveisuun perinne edelleen Kaustisen seudulla. Tilaisuus järjestetään useimmiten sairaalan, terveyskeskuksen tai

seurakunnan ruumishuoneen yhteydessä, mutta sen perimmäinen tarkoitus on säilynyt muuttumattomana: laulaen saatetaan vainaja pois kodin ja läheisten piiristä sekä annetaan yhteisölle mahdollisuus osallistua viimeiseen hyvästijättöön.

Ulosveisuu on yksi Kaustisen seudun omaleimaisimmista aineettoman kulttuuriperinnön muodoista. Se kertoo yhteisöstä, jossa laululla on ollut merkittävä tehtävä niin ilossa kuin surussakin, ja jossa viimeinen matka alkoi kotipihasta läheisten veisuun saattamana.